

Propostes per entendre el món i fer-nos més savis

Coincidència afortunada o la resposta esperada a una demanda social? el cas és que algunes de les editorials valencianes més veteranes han coincidit en engegar, recentment, iniciatives adreçades als adolescents i amb una intenció clarament formativa i informativa.

Tot un repte, atesa l'omnipresència de l'oci que tot ho impregna i que deixa ben poques esclertes a les dades, a l'opinió, a la reflexió, a l'anàlisi, al coneixement... I la indústria del llibre, en aquest sentit, no és una excepció, perquè ja fa temps que segueix cegament les pautes d'aquesta cultura de l'oci —que siga fàcil, que es llija ràpid, que faça riure, que serveixa per passar el temps agradablement, etc—. Però “no sólo de rumba vive el hombre” —com diria el cantautor Albert Pla— i bandejar la faceta del coneixement perquè és avorrida, és més que una irresponsabilitat, és una niciesa. La paraula “clau” és la clau —valga la redundància— de les col·leccions que ací presentem: “Claus per a entendre el món” d'Edicions del Bullent i “Llibres clau” de l'Editorial Tres i Quatre; però claus per a qui? doncs, per al públic que abraça una franja d'edat entre els 14 i els 18, aproximadament, i que es troba en ple procés de gestar la seua capacitat crítica per a veure i entendre el món. La tercera col·lecció és “Essencial” de Bromera i, un altre cop: essencial per a qui i perquè? Convindrem, doncs, que s'ha triat uns noms, per a totes tres col·leccions, que persegueixen sacsejar les consciències dels possibles lectors i despertar-los unes necessitats, en aquest cas de saber i d'entendre. La més veterana, “Llibres Clau” transita, des de fa 28 volums, per la senda dels clàssics de la literatura universal i de la literatura catalana, i aplega una nòmina d'autors substanciosa: Homer, Ausiàs March, Baudelaire, Brecht, Wilde, Cyrano de Bergerac, Martorell, Joyce, Austen, Verdaguer, etc. Els dos últims lliuraments són *Decameró* de Giovanni Boccaccio i *El mercader de Venècia* de William Shakespeare; el primer prefigura els trets que caracteritzara la cultura humanista italiana del Renaixement i, el segon, serà qui introduesca aquests valors renaixentistes en l'Anglaterra dels cinc-cents. Es tracta, com la resta de títols de la col·lecció, d'adaptacions de llibres fona-

La més veterana, "Llibres Clau" transita, des de fa 28 volums, per la senda dels clàssics de la literatura universal i de la literatura catalana, i aplega una nòmina d'autors substanciosa.

mentals de la tradició literària occidental, del controvertit "cànon" —amb una atenció especial— als autors i als llibres cabdals de la literatura catalana. L'adaptació de Boccaccio és de Sofia Pastor i, la de Shakespeare, de Glòria Castelló i van provistos d'un glossari i d'una proposta didàctica per tal de facilitar el treball a l'aula.

"Essencial", amb un any d'existència, ha publicat cinc títols que volen ser essencialment necessaris per a la formació dels joves —més acostats a l'edat universitària—, pel que fa a qüestions relacionades amb la història del País Valencià i, molt especialment, amb la seua llengua: *Els orígens de la llengua* del professor de la Universitat Jaume I, Lluís Gimeno Betí, que aborda el punt de vista històric i *Llengua i dialecte* de Manuel Sifré, professor de la Universitat de València, que ha triat la perspectiva sociològica. Els primers dos títols es dediquen a dues figures fonamentals de la història de la literatura i de la llengua dels valencians: *Teodor Llorente, el darrer patriarca*, del professor de la Universitat de València Rafael Roca Ricart i *Una aproximació a l'Espill de Jaume Roig*, d'Anna Isabel Peirats. Ara bé, la col·lecció també toca aspectes del món de la comunicació com *El llenguatge de la ràdio i la televisió* del professor de la Universitat de Lleida, Joan Julià-Muné, que tracta temes generals com la funció dels mitjans de comunicació orals, la presència del català en aquests mitjans i la diversitat lingüística; però també s'endinsa en altres temes més específics i són: la correcció i l'adequació lingüístiques als mitjans orals, els trets definitoris del model de llengua referencial o el paper innovador i difusor de la ràdio i de la televisió. A més, hi es pot trobar una profusió d'esquemes i de gràfiques molt aclaridors que ajuden a entendre i a sedimentar les informacions apreses. I encara més, tots i cadascun d'aquests llibres contenen una bibliografia recomanada i comentada i, segons el cas, apèndix o glossaris complementaris.

Els noms que s'han triat per a aquestes tres col·leccions segueixen sacsejant les consciències dels possibles lectors i despertar-los unes necessitats, en aquest cas de saber i d'entendre

Edicions del Bullent ha donat en el clau amb la nova col·lecció “Claus per entendre el món”. És, de totes tres, la que posa el dit en la llaga de l’actualitat més rabent. Són llibrets d’assaig, adreçats al públic adolescent amb l’objectiu de subministrar-los informació i elements d’anàlisi sobre temes que apareixen amb més asiduitat als mitjans de comunicació: la immigració, el sexisme, la diversitat religiosa o l’educació. Lluny de receptes i d’alliçonaments, l’objectiu que segueixen aquests petits assaigs és posar a l’abast del públic jove elements de contrast que han de servir per a destriar entre l’allau informativa que ens arriba diàriament —especialment a través de la televisió, però també de la premsa, de la ràdio i d’Internet— i que se’ns presenta diversa, objectiva, fiable, inqüestionable. La visió que ens ofereixen els autors i les autores dels quatre primers volums de la col·lecció és la seua, això per descomptat i, per tant, indestriable dels seus valors i opinions. Així doncs, el que fan és posar en circulació unes altres dades i altres discursos que no sempre es poden trobar als mitjans de comunicació convencionals i, molt més que això, plantegen una altra manera d’apropar-se a la realitat social que no siga la de digerir càpsules d’informació prefabricada i amb data de caducitat. L’afany de convèncer hi és, doncs, però del que realment ens volen persuadir és d’una manera de pensar i d’actuar davant de la realitat social: mira de trobar dades, contrasta-les, analitza-les i elabora amb elles la informació que t’ha de servir per formar-te una opinió sobre el món. Aquesta és, més enllà dels continguts d’aquests petits assaigs, la conclusió que se n’extreu de la lectura.

En *Un cafè amb Raixida*, l’historiador Albert Toldrà explica d’una forma senzilla les arrels històriques de l’actual clima d’enfrontament entre occident i els països

"Essencial", amb un any d'existència, ha publicat cinc títols que volen ser essencialment necessaris per a la formació dels joves —més acostats a l'edat universitària—, pel que fa a qüestions relacionades amb la història i amb la llengua.

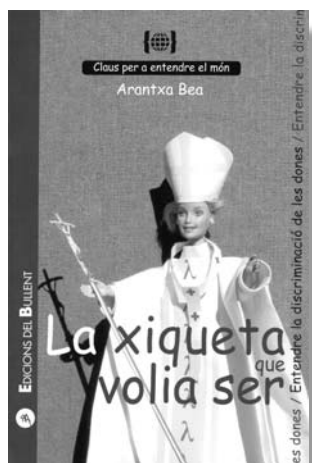
musulmans. Hi construeix una conversa entre una jove estudiant magrebí i el seu professor i, a través del diàleg —la forma triada és molt encertada i funciona—, visiten l'espinos tema del fet religiós i atenen qüestions com l'evolució històrica o les implicacions polítiques i culturals de les religions del planeta. El recorregut que, en més d'una ocasió topeta amb l'escoll del dubte i de la incertesa, s'esforça per desmuntar l'engany del pretés xoc cultural entre Orient i Occident. I si de prejudicis parlem, un altre ben estès i arrelat és el de "el problema de la immigració". Aitana Guia en *Aquí ningú és estranger*, a més de negar-ho amb contundència, afegeix que és una oportunitat per fer justícia històrica i compensar dècades de desigual distribució de la riquesa i dels recursos. El format, en aquest cas, és el de pregunta i resposta, de manera que l'argumentació s'estructura com a resposta a diverses preguntes d'enunciat colpidor, per bé que s'hi ens adverteix explícitament que el llibre és incomplet perquè manca de conclusions.

La periodista Arantxa Bea, ja ha demostrat en molts dels seus articles i ressenyes aparegudes en premsa i en revistes literàries, una sensibilitat atenta i decidida envers la discriminació sexual i un coneixement profund del feminisme, la seua història i evolució. *La xiqueta que volia ser...*, que acaba de publicar-se i que l'autora dedica a la seua mare i a les seues germanes, es presenta amb una portada suggeridorament irreverent —amb una nina Barbie adobada amb els vestits papals. Com a format ha triat l'exposició de dades, discursos i argumentacions, tot combinat amb petites històries de ficció —moltes d'elles extretes de la realitat— que funcionen com a exemples clarificadors, que apropen als lectors els plantejaments teòrics que a

*“Claus per entendre el món”
és, de totes tres, la que posa el
dit en la llaga de l’actualitat
més rabent.*

L'autora li interessa transmetre i que deuen la seua efectivitat al fet d'estar inspirats en situacions i experiències quotidianes amb què el lector —o algú proper a ell o a ella— segur que s'hi ha trobat en alguna ocasió o, si més no, podria trobar-s'hi amb molta probabilitat. La manera d'esperonar a saber, valorar i conèixer més, és també una constant que demostra la prevenció de l'autora a no voler dir-ho tot, de no aclaparar amb profusió de dades i d'informacions, sinó de pretendre iniciar i incitar a un treball que depén de cadascú i que comença, justament, quan acaba la lectura d'aquest petit assaig. A més, Arantxa Bea insisteix en què conèixer la memòria històrica —en aquest cas, la del moviment feminista— ens donarà seguretat a l'hora d'enfrontar-nos a qualsevol situació de discriminació i aquest idea recurrent és una manera sàvia de dotar d'utilitat —cívica que no mercantil— el coneixement i de reeixir en la incitació. En la mateixa línia dels dos primers volums, aquest tercer se les ha de veure amb una muntanya de prejudicis i arremetre'ls amb decisió. El resultat és una exposició amena de la malaurada història de la discriminació sexista i del moviment feminista que tant ha maldat —i continua fent-ho— per acabar amb ella. D'aquesta història, els lectors hauran d'inferir les eines per fer front a les discriminacions que puguen patir en el dia a dia i també —i molt important— per dexifrar críticament les informacions i els relats que els mitjans de comunicació i l'opinió pública transmeten sobre aquest tema, una estratègia que, d'altra banda, comparteixen tots els treballs que integren la col·lecció “Claus per entendre el món”. L'autora, a més, proposa altres opinions i recursos de collita pròpia —tot i que deutors de la tradició feminista— i ho fa amb la contundència necessària i la sensibilitat que caracteritzen els seus escrits. Una advertència, però, cal tenir molt present el públic a

Els assaigs de “Claus per entendre el món” volen incitar a una manera de pensar i d’actuar davant de la realitat social diferent a la de digerir càpsules d’informació prefabricada i amb data de caducitat: mira de trobar dades, contrasta-les, analitza-les i elabora amb elles la informació que t’ha de servir per formar-te una opinió sobre el món

qui s’adreça la col·lecció i valorar el treball que els autors han fet de condensació de dades i d’adaptació de discursos, així com l’esforç per allunyar-se dels adoctrinaments i d’actuar com a incitadors, com a desencadenant del dispositiu que farà fluir el pensament crític. I ho dic per aquelles ments i veus sedicioses que acostumen a medir-ho tot amb el mateix raser i a no entendre el valor just de cada proposta. “Justa la fusta”, que diria el nostre Ovidi Montllor.

Em fa mal l’institut del pedagog i professor de Secundària Francesc Ruiz, és l’únic llibre de la col·lecció amb il·lustracions, les quals són obra de Dino Salinas. Hi planteja el tema de l’ensenyament i ho fa, tot mirant de posar-se en la pell de l’estudiant. D’ací que les preguntes que formula i les respostes que ofereix, tot i que no descobreixen “la sopa d’all”, són d’una gran ajuda perquè són les que tot alumne s’ha plantejat alguna vegada: per què resulta moltes vegades odiós l’estudi, per què l’escola converteix en fracassats els que tenen menys recursos, per què estan malhumorats els mestres... Amb tot, resulta la proposta menys afortunada d’aquesta col·lecció que, en conjunt, és més que un encert, és una necessitat que es demanava a crits i que l’editorial —i molt especialment el grup de gent jove que la dirigeix i l’assessora—, ha sabut escoltar a temps i oferir una resposta de qualitat i engrescadora.

Alicia Toledo